

A T R A S K JAUNOJO GEOGRAFO UŽRAŠAI

Genovaitė Kynė
Gražina Varanavičienė
Laima Railienė
Tomas Ubartas
Akvilė Kamarauskaitė

1 DALIS

6

TURINYS

Įvadas	3
--------------	---

I skyrius. Pažintis su geografija

1. Kaip skaityti geografinę informaciją	5
2. Vandens ir sausumos planeta	8
3. Kur gali gyventi žmogus	13
4. Geografijos mokslo raida	16
5. Orientavimasis vietovėje	19
6. Didieji geografiniai atradimai	22
7. Žemėlapis. Mastelis	24
8. Paviršiaus vaizdavimas	26
9. Sutartiniai ženklai	29
10. Geografinis tinklas	32
11. Ką veikia kartografs	35
12. Kartojimas	38

II skyrius. Žmogus tiria Žemę

Kas vyksta Žemės viduje

13. Žemė Saulės sistemoje	40
14. Žemės sandara	42
15. Mineralai ir uolienos	45
16. Žemynų judėjimas	48
17. Žemės drebjimai	51
18. Fejerverkai iš Žemės gelmių	54
19. Kartojimas	58

Kas vyksta Žemės paviršiuje

20. Paviršius. Kalnai	60
21. Paviršius. Lygumos	63
22. Išorinės Žemės jėgos	66
23. Žmogaus gyvenimas kalnuose ir lygumose	69
24. Ką veikia geologai	73
25. Kartojimas	76

4. GEOGRAFIJOS MOKSLO RAIDA

Kodėl svarbi geografija?

KO SIEKSIME?

Sužinoti, kodėl atsirado geografijos mokslas.

Išsiaiškinti Eratosteno ir Klaudijo Ptolemajo darbų reikšmę geografijos mokslui.

Paaiškinti geografijos mokslo reikšmę žmonijai.

ATLIKĘ UŽDUOTIS ĮSIVERTINKITE

Žinau, kaip plėtėsi geografinis pažinimas.

Galiu paaiškinti, kokia Eratosteno ir Klaudijo Ptolemajo darbų reikšmė geografijos mokslui.

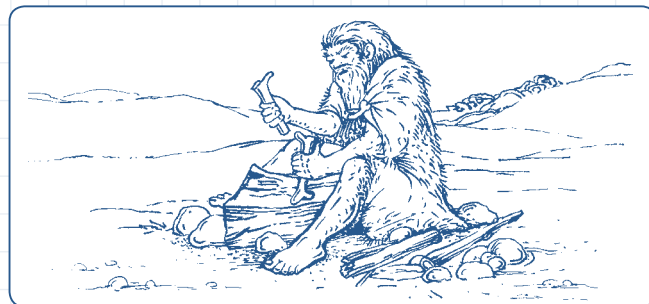
*Gebu apibendrinti ir padaryti išvadas, kokia geografijos mokslo reikšmė žmonijai.

TURĖČIAU DAR PASIMOKYTI

1

Kas paskatino geografijos mokslo raidą?

1. Remdamiesi paveikslėliu parašykite, kokiomis geografinėmis žiniomis naudojosi pirmykščiai žmonės.

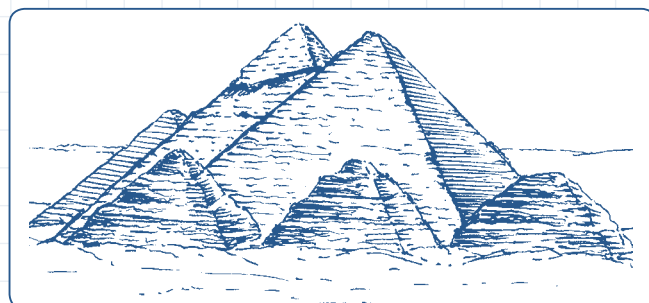

2. Panagrinėkite paveikslėlius ir nustatykite, kokios geografijos mokslui svarbios vietos ar laikotarpiai juose vaizduojami.

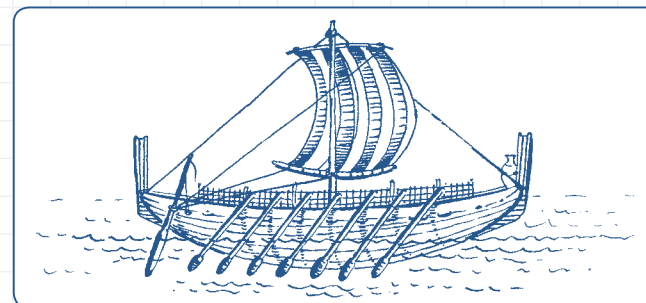
Kas vaizduojama?

*Svarba

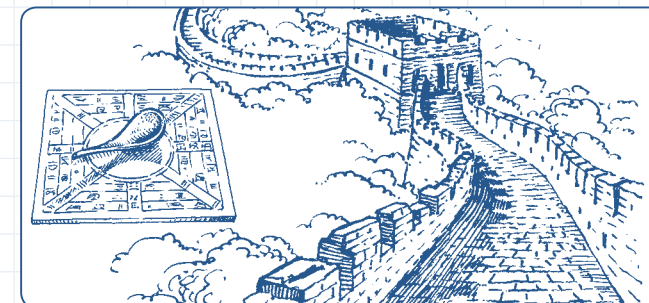
Kas vaizduojama?

*Svarba

Kas vaizduojama?

*Svarba

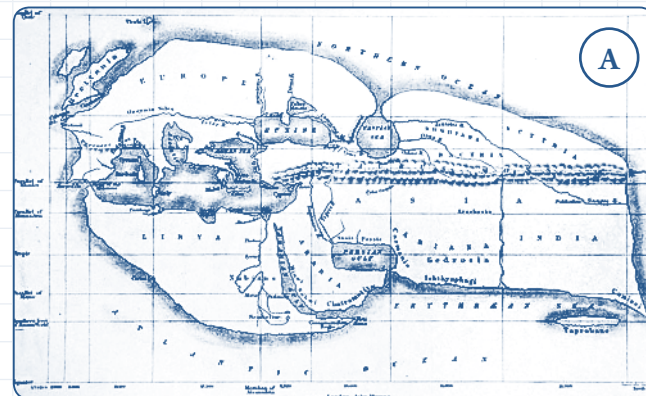
Kas vaizduojama?

*Svarba

2

Kuo geografijos mokslui nusipelnė Eratostenas ir Klaudijas Ptolemajas?

1. Naudodamiesi dabartiniu gamtiniu pasaulio žemėlapiu ir Eratosteno (A) bei K. Ptolemajo (B) žemėlapiais atlikite užduotis.

- Kurių dabartinių žemynų kontūrus išvelgiate Eratosteno žemėlapyje?
- Palyginkite dabartinį pasaulio gamtinį žemėlapi su Eratosteno ir K. Ptolemajo žemėlapiais. Įvardykite, kurių žemynų senuosiuose žemėlapiuose nėra.
- *Kodėl šių žemynų nėra Eratosteno žemėlapyje?
- Nurodykite, kuo Lietuvai svarbus K. Ptolemajo žemėlapis.
- Išsiaiškinkite, kada gyveno ir kūrė mokslininkai Eratostenas ir K. Ptolemajas. Remkitės mokomąja knyga ar kitu šaltiniu.
- Priskirkite geografijos mokslo pasiekimus jų autoriams (Eratostenui ir K. Ptolemajui):
 - Pirmasis pavartojo geografijos terminą. →
 - Sudarė vieną tiksliausių to meto žemėlapių. →
 - Parašė pirmąją knygą pavadinimu „Geografija“. →
 - Sudarė pirmąjį atlasą. →

5. Kaip turėtumėte elgtis žygyje, kad jis būtų saugus? Paaiškinkite, kodėl tai svarbu.

- Neiškrypkite iš numatyto žygio maršruto. Kodėl tai svarbu?
- Eikite savo tempu, neskubėkite. Kodėl tai svarbu?
- Stebėkite laukinę gamtą. Kodėl tai svarbu?
- Rengdamiesi į žygį būtinai kam nors pasakykite, kur einate ir kada planuojate grįžti. Kodėl tai labai svarbu?

3

Kaip orientuotis vietovėje pagal planą?

Keliaudami pažymėtu maršrutu pastebėjote, kad plane ne visi objektai pažymėti. Papildykite planą sutartiniais ženklais.

1. Nuo žygio pradžios taško nuėję 100 metrų į šiaurę radote šaltinį. Pažymėkite jį plane ir legendoje.

2. Lapuočių miške aplankėte šimtametį ąžuolą. Pažymėkite lapuočių mišką.

3. Įkopėte į kalvą apžiūrėti seno malūno. Ko trūksta kalvai pavaizduoti?

Kuriuo šlaitu kopėte? Kodėl?

4. Sustojote pailsėti ir užkąsti. Sugalvokite, kuo ši vieta įdomi, ir pavaizduokite tai sutartiniu ženklu.

5. Nusileidote į Meškos guolio daubą, kurios vakarinė dalis gilesnė ir užpelkėjusi. Papildykite planą.

6. Kalvos šlaitu į ežerą teka upė, kurią kartografas pamiršo pavaizduoti. Papildykite planą nurodydami, kodėl pasirinkote šį šlaitą. Pažymėkite tiltą per upę, nes jis jūsų kelyje.

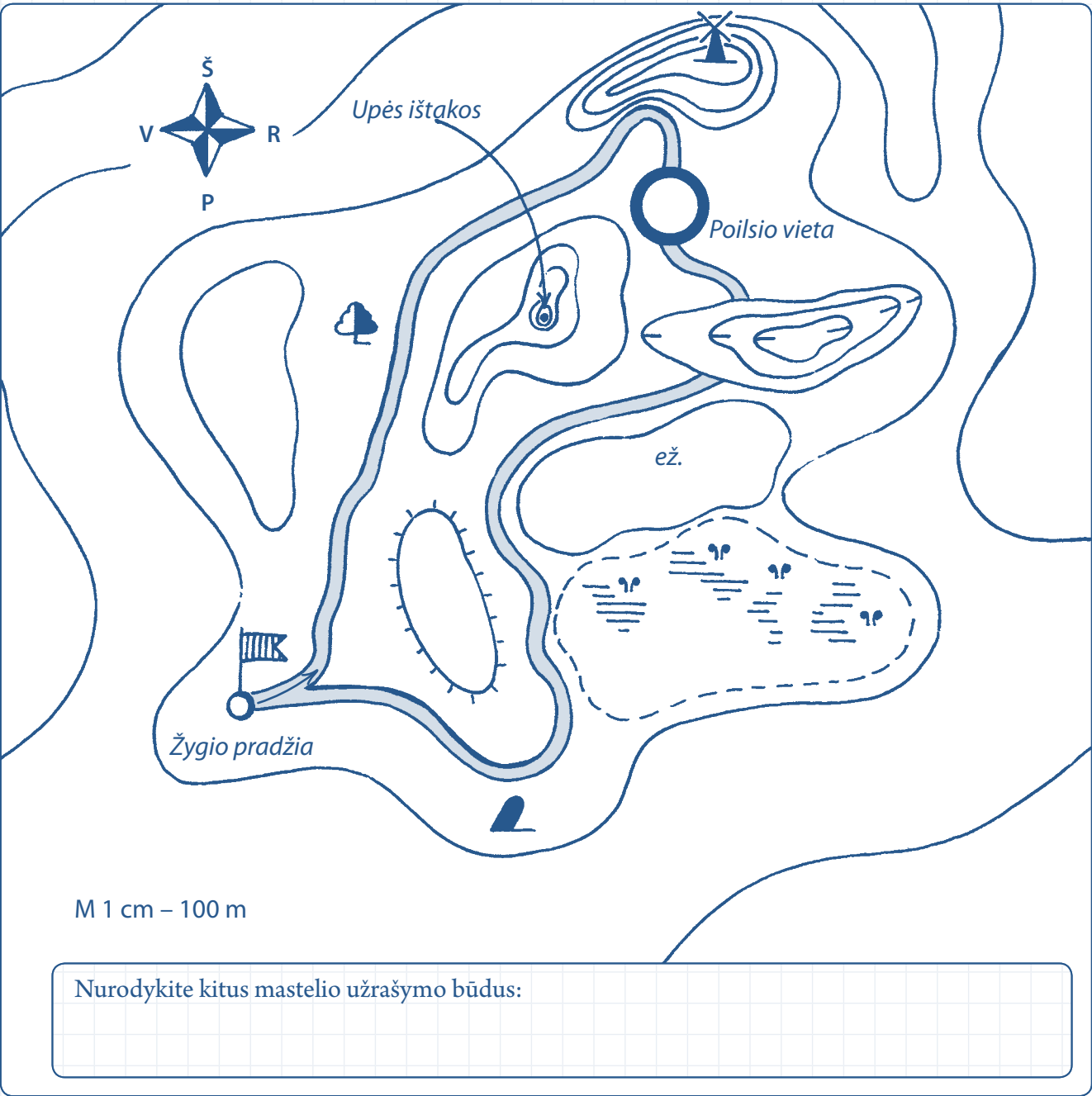
7. Sugalvokite ežerui ir pelkei pavadinimus ir įrašykite į planą.

8. Kuriuo piliakalnio šlaitu tęsiasi jūsų maršrutas?

9. Paskutinis jūsų lankomas objektas – išpūdingas akmuo (riedulys), kuris yra spygliuočių miške. Ko trūksta plane?

10. Papildykite legendą savo pažymėtais sutartiniais ženklais ir įvardykite juos.

Svarbiausia, neužmirškite mėgautis gamta, grožėtis kraštovaizdžiu ir gerai pasimankštinti.

Legenda

Sutartiniai ženklai	
	– malūnas
	– piliakalnis
	– akmuo
	– horizontalės
	– maršrutas